

Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár
Stratégiai terve

2017-2022

Készítette:

Csikós Marianna

mb. könyvtárigazgató

Kalocsa, 2017

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés.....	3
1.1. A stratégiai tervezés célja.....	3
1.2. Az intézmény bemutatása.....	4
1.3. Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár küldetésnyilatkozata.....	11
1.4. A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár jövőképe.....	11
1.5. Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár minőségpolitikai nyilatkozata.....	12
2. Helyzetértékelés	14
2.1. A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár működésének PGTJJ – analízise	14
2.2. A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár működésének SWOT - analízise.....	20
2.3. A könyvtár átfogó célja	22
2.4. Kiemelt kulcsterületek.....	22
3. Felhasznált irodalom:	28
4. Melléklet.....	29

1. Bevezetés

1.1. A stratégiai tervezés célja

A stratégiai tervezés során fel lehet fedni a megszerzett információkkal összhangban az intézmény gyengeségeit, erősségeit, és lehetőséget teremtünk arra, hogy a gyengeségeken javítsunk, az erősségekre pedig építkezni tudjunk.

A stratégiai terv lényege, hogy lehetőséget ad arra, hogy a külső változások figyelembevételével és a saját lehetőségeivel számolva, a könyvtár megfeleljen a vele szembe támasztott igényeknek, valamint megvalósíthassa küldetését.

A tervezés célja, hogy meghatározzuk a célokat és a célok megvalósításához szükséges irányelveket, folyamatokat. Stratégiai terv hiányában az intézmények csak az események bekövetkezése után tudnak reagálni rá, ez sok időt, erőfeszítést és persze pénzt jelent. A tervezéssel szerzett tapasztalat birtokában a vezetők alkalmassá válnak arra, hogy a kockázatokat felmérjék, fel tudjanak rájuk készülni, és az előre nem látható, váratlan eseményeket is megfelelően tudják kezelni. A tervezés során előreláthatóvá válnak a folyamatok, egyes feladatokról kiderülhet, hogy szükséges-e vele a továbbiakban foglalkoznunk vagy sem. „Egyszerű analógiával élve úgy is fogalmazhatnánk, hogy ha anélkül kelünk át az úttesten, hogy körülnéztünk volna, könnyen balesetet szenvedhetünk. Ha előbb körülnézünk, úgy is dönthetünk, hogy ezen a helyen inkább nem is próbálkozunk, és egy másik átkelőhely után nézünk.”¹

Az élet minden területét a változások jellemzik. Az állami társadalmi változásokra mint a gazdaságban működő szervezetnek, a könyvtárnak is reagálnia kell, hiszen a fennmaradás a változások felismerésén és az új környezethez való gyors alkalmazkodáson múlik. A könyvtár alapvető feladata, hogy a megváltozott igényekhez igazítsa szolgáltatásait, intézményi struktúráját és vezetési koncepcióját. A stratégiai tervezés a jövő alakításának az eszköze,

¹ ki.oszk.hu/calimera/2kotet/2kotetstrategiaitervezes.html

mely újfajta gondolkodást, szemléletváltást is jelent. Ennek a szemléletnek a hatására a könyvtár követni tudja a társadalomban, a gazdasági életben történő változásokat és lehetőséget kap ezekhez igazítani tevékenységét. A stratégiai tervezés nem egyszeri feladatot jelent, hanem egy folyamatot, mely a környezeti változások elemzésén alapul. A könyvtárak szolgáltatásait a megváltozott használói igényekhez kell igazítani, és ehhez olyan célokra van szükség, melyek iránt a dolgozók elkötelezettek, és a célok eléréséhez vezető utakat, folyamatokat is ismerik. Ennek birtokában a könyvtár olyan rugalmas intézménnyé képes válni, mely a bekövetkezett változásokra képes reagálni és nem elszenvedője azoknak.

A stratégiai terv készítéséhez felhasznált dokumentumok:

- Kalocsa város kulturális koncepciója
- A könyvtárhasználók körében végzett felmérések, adatgyűjtések
- könyvtári SWOT- és PGTTJ analízisek

1.2. Az intézmény bemutatása

Könyvtárunk általános gyűjtőkörű nyilvános könyvtár, mely Kalocsa város és vonzáskörzete lakosságának nyújt könyvtári szolgáltatásokat.

Munkánk jogszabályi hátterét a 2012. évi CLII. törvénnyel módosított, a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény határozza meg. Tevékenységünket az érvényben lévő kormány- és miniszteri rendeletek alapján, a helyi önkormányzati rendeletek és az intézmény belső szabályzatai szerint végezzük. Munkánk során a felénk megnyilvánuló használói igényeket, valamint lehetőségeinket figyelembe véve alakítjuk a könyvtár szolgáltatásait.

Általános adatok

Név: Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár – Kalocsa Kulturális Központ és Könyvtár tagintézménye

Összevont intézmény vezetője: Dr. Magóné Tóth Gyöngyi

Az intézmény együttes központi címe: 6300 Kalocsa, Szent István kir. u. 2-4.

A könyvtár székhelye: 6300 Kalocsa, Szent István kir. u. 2-4.

A könyvtár levelezési címe: 6300 Kalocsa, Szent István kir. u. 2-4.

E-mail cím: tpkkalocsa@tpkkalocsa.hu, kalocsakultura@gmail.com

Telefonszám: 06/78/462-236

Web.: www.kalocsakkk.hu

Adószám: 15542054-1-03

Fenntartó és felügyelet: Kalocsa Város Önkormányzata

Székhelye: 6300 Kalocsa Szent István kir u. 35.

Ágazati szakmai felügyelet: Bács-Kiskun Megyei Katona József Könyvtár

Székhelye: 6000 Kecskemét, Piaristák tere 8. ; 6001 Kecskemét Pf. 127.

A könyvtár működési területe: Kalocsa város és térsége

Könyvtár jogállása: tagintézmény

Gazdálkodási jogköre: Nem önállóan működő, mint könyvtár; önállóan működő, mint összevont intézmény.

Az intézmény pénzügyi és gazdálkodási feladatait az összevont intézmény vezetése látja el.

Személyi, tárgyi, technikai feltételek:

Könyvtárunk hét szakmai és egy technikai álláshellyel rendelkezik. Jelenleg minden alkalmazott főfoglalkozású, teljes munkaidős dolgozó. Hat szakalkalmazottunk felsőfokú végzettségű, egy középfokú végzettséggel rendelkezik, valamennyien több alkalommal vettek részt továbbképzéseken a szakmai fejlődés érdekében.

Az épület könyvtári célra került átalakításra. A gyermekkönyvtár 2015 szeptemberében költözött a jelenlegi épületbe, a további részlegek 2016 novemberében követték. A részlegek kialakítása minden szempontból magas színvonalúnak mondható, teljesen megújult berendezéseivel, komoly vonzerővel bír valamennyi korosztály számára. Az épület alkalmassá vált arra, hogy a könyvtár valamennyi részlege- és szolgáltatása egy épületben, egy szinten helyezkedik el, és a mozgáskorlátozottak számára is megoldottá válik ezek igénybevétele. A részlegek kialakításakor nagy figyelmet kapott, hogy a mai kor igényeinek megfelelő polcok, asztalok és székek kerültek elhelyezésre. Világos, tágas tér fogadja a látogatókat. A termeket úgy rendeztük be, hogy a falak mentén elhelyezkedő polcokból csak néhány fordul be szakaszosan a középső tágas tér szabaddá vált a megfelelő olvasóasztalok, kárpitozott székek elhelyezésére. A polcokat egységes feliratozással láttuk el, mely megkönnyíti a tájékozódást.

A számítógépes munkaállomásokhoz speciális asztalok készültek, amelyek a könyvtáros pontja mellett helyezkednek el, biztosítva a jó rálátást a használókra. Az egybenyitott kölcsönző tér lehetővé teszi, hogy a könyvtáros átlássa a teljes szolgálati teret.

Az olvasóterem is külön helyiségben került kialakításra hasonló szemléletben. A fal melletti polcozás szabadon hagyta a középső teret, így ott kényelmesen olvasóhelyek állnak a kutatni, olvasni vágyók rendelkezésére. Jelentős közösségi terekhez is hozzájutott a könyvtár, így sokkal több lehetősége van különböző létszámú, kisebb és nagyobb könyvtári programok megtartására minden korosztály igényét figyelembe véve.

Kalocsa város a korszerű könyvtárral rendelkező települések sorába léphetett. A méltóságteljes barokk épületnek köszönhetően a legszebb könyvtárak közé sorolható. A könyvtári szolgáltatások számára nélkülözhetetlen (és gazdasági szempontból is jelentőséggel bíró) előadóterem is kialakításra

került. A mostani könyvtár kialakítás hosszútávra megfelelő könyvtári környezetet biztosít a könyvtár számára.

Épületünkre jellemző:

- Az épület központi fekvése, könnyű elérhetősége.
- Méltó műemléki környezet.
- Közös projektek szervezésének lehetősége a szomszédos zeneiskolával.
- Több oktatási, kulturális intézmény, szervezet koncentrációja.
- A könyvtár állományvédelme a hely adottságai miatt jobban megoldható.
- A földszinti turisztikai látogatóközpont, kávéház vonzereje.
- A belső zárt udvar lehetőséget ad kitelepített foglalkozások, rendezvények szervezésére
- Akadálymentesített épület, könnyen megközelíthető terek, termek.
- A könyvtár valamennyi részlege egy helyre összpontosul.

Technikai felszereltségünk a kor követelményeinek nem felel meg. Pályázati támogatásból az elmúlt években technikai, informatikai, elektronikai, irodatechnikai eszközeink cseréje nem valósult meg, a költségvetési keret pedig a nagyobb beruházásokra nem nyújt lehetőséget.

A kölcsönzőtérben mindössze négy Internetelérést biztosító számítógép áll az olvasók rendelkezésére, a gyermekkönyvtárban mindössze három.

A többi számítógép elsősorban a könyvtári munkát segíti, ezeket a gépeket belső hálózat köti össze, ez segíti a különböző részlegek közötti információáramlást.

Létrehoztuk az intézmény Facebook oldalát (www.facebook.com/konyvtar.tomoripal), melyen keresztül több embert, köztük a fiatalabb korosztályt is könnyebben meg tudjuk szólítani, gyorsabb információáramlást biztosít.

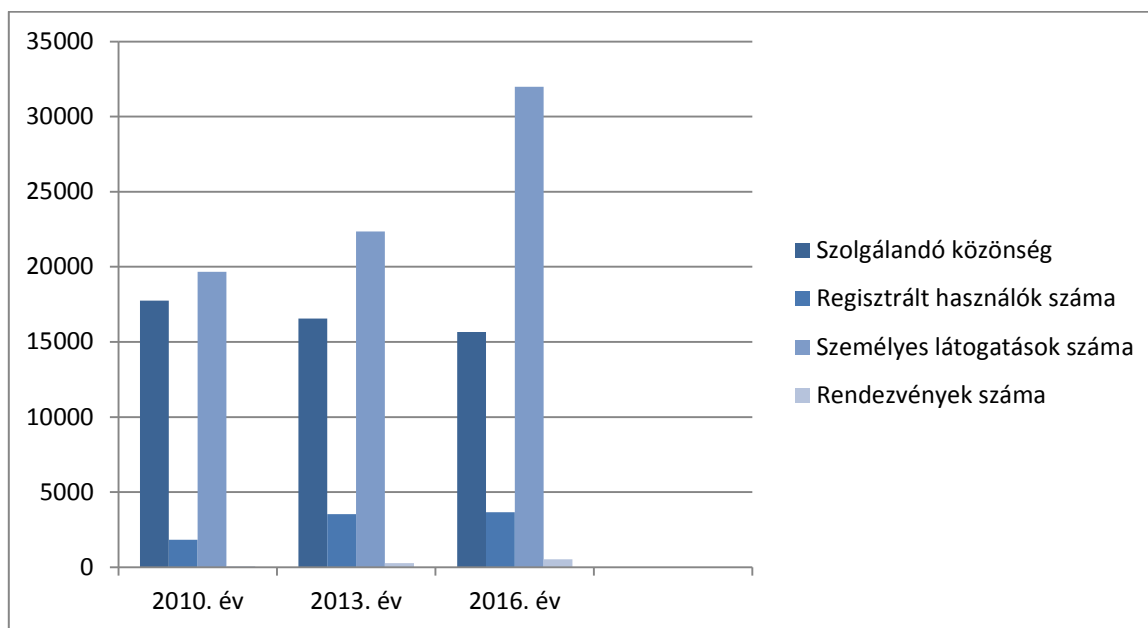
A könyvtár épületén belül az Internet wifi csatlakozása megoldott a hordozható számítógépek és mobil eszközök számára. A rendezvényeink színvonalasabb

megtartására szolgálnak az audiovizuális eszközeink: projektor, vászon, hangosítás. Jelenleg a városi könyvtár az egyetlen igazán nyilvános, heti öt napon nyitva tartó közösségi Internet-hozzáférési hely Kalocsán. Könyvtárunkban 2012 óta működik eMagyarország Pont, munkatársunk eTanácsadó végzettséget rendelkezik.

A gyengén látó olvasóink számára Mira olvasókészülék áll rendelkezésre, mely esélyt teremt az ezen fogyatékkal élők könnyebb információszerzéséhez.

Jelenlegi honlapunk (www.kalocsakk.hu) nagy hátránya, hogy nem akadálymentes. Honlapunkon az általános információkon túl rendszeresen hírt adunk rendezvényeinkről, ezekről a képek rendszeresen feltöltésre kerülnek. Honlapunkról 24 órás elérhetőséget nyújtunk, melyet a SZIREN Integrált Könyvtári Rendszer biztosít.

A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár a teljesítménymutatói tükrében:

	2010. év	2013. év	2016. év
Szolgáló közösség	17747	16552	15655
Szolgáltató helyek száma	1	1	2
Személyzet (8 órára átszámítva)	8	9	8
Pénzügyi források			
Fenntartói támogatás	27633	40117	25450
Saját bevétel	157	946	103
Egyéb (céltámogatás, pályázat stb.)	5811	9380	3150
Állománygyarapítási összeg	2722	1281	1771
Gyűjtemény			
Állomány	121604	127237	123454
Éves gyarapodás	1606	1088	1097
Kurrens folyóirat	136	122	106
A működés alapadatai			
Regisztrált használók száma	1835	3538	3664
Személyes látogatások száma	19676	22356	31985
Honlap, OPAC használat	19926	47215	21516
Helyben használt dokumentum	17676	18701	20548
Kölcsönzött dokumentum	55522	63165	64764
Rendezvények száma	70	276	525
Könyvtárközi kölcsönzés (adott)	33	68	71
Könyvtárközi kölcsönzés (kapott)	104	186	168

Szolgáltatásaink:

Könyvtárunk heti 35 órában nyújt szolgáltatást a látogatók számára. A nyitvatartási idő évek óta változatlan. A több alkalommal elvégzett használói vizsgálat szerint a látogatóink többsége elégedett a nyitvatartási idővel.

Szolgáltatásaink körét több csoportra oszthatjuk:

Hagyományos könyvtári szolgáltatások:

- könyv, folyóirat kölcsönzés
- könyvtárközi kölcsönzés
- helyben olvasás
- tájékoztatás
- előjegyzés

Információs szolgáltatások:

- hagyományos dokumentumból szolgáltatott konkrét információ
- számítástechnikai eszközök felhasználásával szolgáltatott információ: pl. Internet használat.

Irodai (praktikus) szolgáltatások:

- szövegszerkesztés
- táblázatkezelés
- e-mail
- fénymásolás
- spirálozás
- szkennelés
- laminálás

Oktatási tevékenység:

- könyvtárhasználati órák
- olvasásnépszerűsítő órák
- számítástechnikai tanfolyamok
- rendhagyó órák

Közösségi szolgáltatások, rendezvények:

- játszóház
- előadás
- vetélkedők
- olvasótábor szervezése
- klubok, társalgók

1.3. Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár küldetésnyilatkozata

A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár mindenki számára korlátozás nélkül biztosítja az információhoz való szabad hozzáférést, az esélyegyenlőség és a demokrácia elvét követve. Lehetőséget nyújt más könyvtárak és információszoigálatók adatbázisának elérésére, az Internet használatára, valamint közhasznú információs tevékenységet végez. Rendezvényeivel, csoportos foglalkozásaival hozzájárul az olvasói igények felkeltéséhez, segíti az oktatói, nevelői munkát. Közösségi szintéreként minőségi szolgáltatásokkal, programokkal lehetőséget biztosít az önképzésre, tanulásra és kikapcsolódásra. Fontos feladatának tekinti a kulturális értékek gyűjtését, megőrzését, közvetítését, különös tekintettel a helyi kulturális értékekre.

1.4. A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár jövőképe

A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtárat a jövőben úgy képzeljük el,

- mint Kalocsa város fontos kulturális intézményét, mely színtere az élethosszig tartó tanuláshoz, valamint a szabadidő hasznos eltöltésének;

- amely korszerű gyűjteménnyel és a könyvtári rendszer valamennyi szolgáltatásának közvetítésével áll a használók rendelkezésére;
- mint a folyamatosan változó környezeti feltételekhez folyamatosan alkalmazkodó intézmény, mely megfelel a jelentkező új igényeknek;
- mely minőségi szolgáltatást nyújt és szinten tartja azt;
- mely szerint munkatársai sokoldalúak és jól képzettek, elhivatottak, egymással szemben elfogadóak;
- mint a modern könyvtártechnikával felszerelt könyvtár, ahonnan elérhető a világháló valamennyi információja;
- mely szolgáltatásait a hátrányos helyzetű emberek is egyenlő eséllyel vehetik igénybe;
- Együttműködik a város, a térség és a régió könyvtáraival, jó kapcsolatokat tart társintézményekkel, civil és szakmai szervezetekkel.

1.5. Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár minőségpolitikai nyilatkozata

A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár vezetése és munkatársai elkötelezettek abban, hogy a polgárok és a közösségek számára korszerű és minőségi szolgáltatást nyújtsanak. A szolgáltatások és a gyűjtemény szervezése használó központúságra épül, a könyvtár rendszeresen felméri a helyi használói igényeket és ezek szerint alakítja szolgáltatásait és a könyvtári állományt.

Alapvető feladatának tekinti a partneri elégedettség elérését és szolgáltatásainak magas színvonalát. Ezért megfogalmazza és összeállítja a minőségi kézikönyvét, a könyvtár jövőképét, küldetésnyilatkozatát és minőségpolitikáját. A könyvtár vezetése és minden munkatársa elkötelezett a használók igényeit kielégítő minőségi szolgáltatások kialakításához szükséges minőségirányítási rendszer kidolgozása, azok bevezetése, fenntartása, folyamatos ellenőrzése és szükséges fejlesztése mellett.

Az igazgató gondoskodik a minőségfejlesztéshez szükséges személyi, tárgyi, és anyagi feltételekről, a munkatársak képzéséről és a motiváltságáról.

E cél elérése érdekében az alábbi tevékenységeket valósítjuk meg:

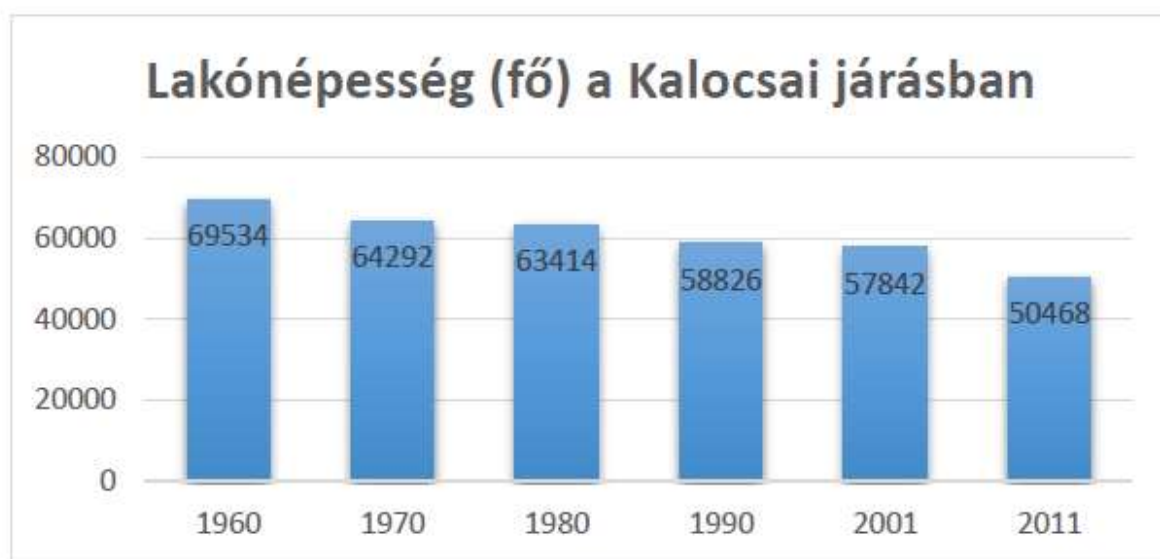
- a minőségpolitikai elvek megismertetése a könyvtár munkatársaival
- a minőségi munka iránti elkötelezettség javítása
- önértékelő rendszer folyamatos működtetése
- szolgáltatásaink folyamatos ellenőrzése, fejlesztése
- használóink elégedettségének és igényeinek folyamatos mérése, értékelése
- a használói panaszok figyelembe vételével a hatékonyság növelése

Szakmai és társadalmi partnereinket kiemelkedően fontosnak tartjuk, ezért a használókkal, szakmai és civil szervezetekkel a legmagasabb minőségű, kölcsönös együttműködési alapokon nyugvó kapcsolatra törekszünk. A minőségpolitikai nyilatkozatban megfogalmazott célok megvalósulásának garanciája a partnerekkel való színvonalas együttműködés, valamint a munkatársak minőségi munkavégzés melletti konszenzuson alapuló elkötelezettsége.

2. Helyzetértékelés

2.1. A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár működésének PGTTJ – analízise

A Bács-Kiskun megyei Kalocsai járás területe 106,27 km², népessége 49.619 fő, székhelye Kalocsa.

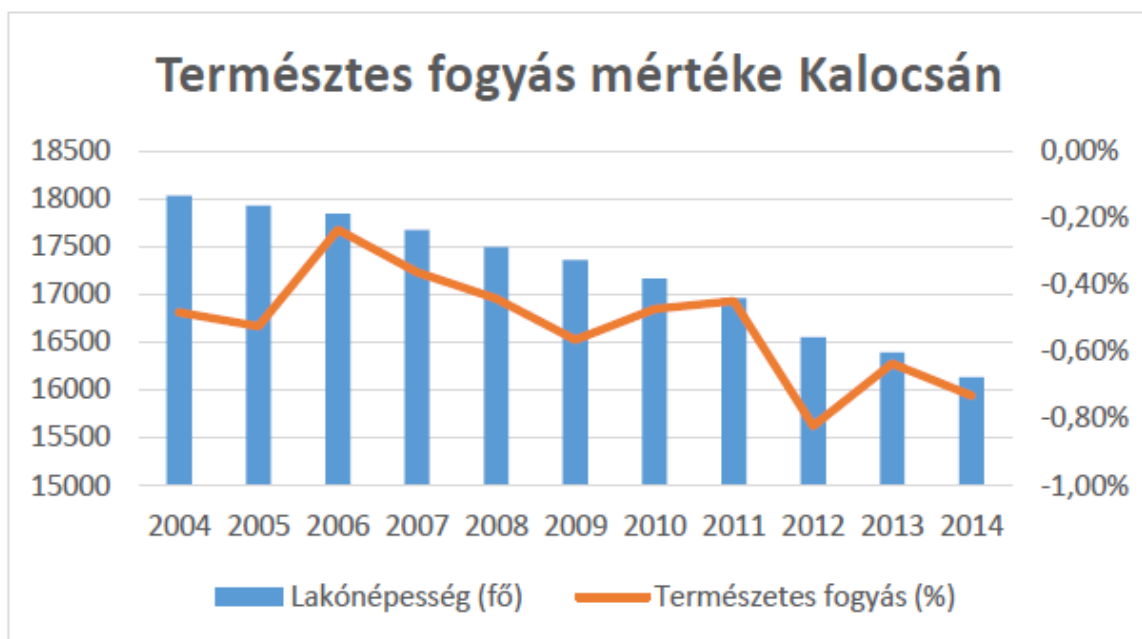

A Kalocsai járás a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet alapján kedvezményezett járásnak számít, mely társadalmi és demográfiai, lakás és életkörülmények, helyi gazdaság és munkaerő piaci, valamint infrastruktúra és környezeti mutatók alapján elmaradottabb, mint az országos átlag. A járási települések közül 9 a 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet alapján társadalmi, gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett települések minősül, még 11 jelentős munkanélküliséggel sújtott településnek. A KSH adatai alapján Bács-Kiskun megye lakónépessége 2004-ben 540.500 fő volt, míg 2014-ben már csak 513.700 fő, mellyel az egyik legnagyobb mértékben fogyó megye hazánkban. A KSH adatai szerint bő egy évtized alatt Bács-Kiskun megye lakossága 4.95%-kal csökkent, míg a kalocsai járásé országosan kiemelkedő 11,74%-kal.

Kalocsa város társadalmi-gazdasági és demográfiai helyzete

Kalocsa Budapesttől délre, 110 km-re található a Kalocsai Sárközben, az Alföldön. Bács-Kiskun megye nyugati területén fekszik, a Duna bal partja közelében. Központja a kalocsai kistérségnek. A várost a Duna egyik mellékága, a Vajas, két részre osztja. Mivel a Duna 5 km-re van a városközponttól területére jellemző a szétterültség. Kalocsa a megye legsűrűbben lakott települése, legalacsonyabb pontja 94 m. A belváros észak-déli irányban hosszúkas, a Vajas menti dombon fekszik, nyugat-keleti irányban beszorított. Az Európai Unió-norma szerint a dél-alföldi régióban helyezkedik el. Turisztikai szempontból a Dél-Alföld turisztikai régióban fekszik. Kalocsa a Solti-síkság déli részén elterülő Kalocsai Sárköz központja, a Duna–Tisza köze legrégebbi városa. A történeti korok településeinek régészeti emlékei egyaránt megtalálhatók a városban és a környező településeken. A város területén talált legrégebbi leletek 300 körüli keltatelepülés nyomait idézik. Megközelíthető az 51. sz. közúton, illetve a Budapest, Kelebia vasútvonal Kiskőrösön kiágazó szárnyvonalán (ezen a vonalon 2007. március 4-én megszűnt a személyszállítás). A Solti-síkság déli részén elterülő Kalocsai Sárköz természetes központja. 2013 óta újra járási székhely, vonzáskörzetébe 20 település tartozik. Területe 53,18 km², ebből 11 km² belterület. Lakóinak száma 16.136 fő. A város lakásállománya 7543. A városban vezetékes ivóvíz-, szennyvízcsatorna és földgázhálózat működik. A város a Duna menti fűszerpaprika -termesztés, -feldolgozás és -nemesítés központja. A hagyományos malom,- és sütőipar az 1960-as évek elejétől elektromos világítótestek, építőipari kisgépek és villamos ipari gépek gyártásával, valamint bútorgyártással, műanyag,- és textilfeldolgozással bővült. Közel 250 éve jelentős iskolaváros, jelenleg a 2004-ben alapított Tomori Pál Főiskola, négy középfokú oktatási intézmény, négy általános iskola és egy speciális általános iskola, valamint egy alapfokú művészeti intézmény működik a városban. Kalocsa az ezer éves Kalocsa-Kecskeméti Érsekség székhelye.

A település lakosság száma már az 1980-as évek végétől csökkenő tendenciát mutat, mely a 2000-es évek elejétől erősödött fel a leginkább az egyre romló társadalmi-gazdasági folyamatoknak köszönhetően. 2000-ben a település lakosság száma 18.458 fő volt, míg 2014-ben már csak 16.136 fő. Ez 15 év alatt majd 9%-os csökkenés, amely hosszútávon veszélyezteti a város fejlődési potenciálját és lehetőségeit. A csökkenés legfőbb oka a népesség fokozatos elöregedése, és a fiatalok számának folyamatos csökkenése, az ország fejlettebb területei felé történő elvándorlása. Empirikus helyi tapasztalatok azt mutatják, hogy a belső migráció, és újabban a külföldi, nyugat-európai országokban történő munkavállalás kifejezetten az aktív korú fiatalokra jellemző. Tehát pont az a réteg hagyja el arányaihoz mérten nagyobb számban Kalocsát, amelyekre a jövő helyi társadalmát és gazdaságát alapozni lehetne.

TelR.

Jogi környezet

A könyvtáraknak a jogszabályokban foglaltak szerint kell végezni tevékenységüket. A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és

a közművelődésről szóló 1997. évi CXL törvény szabályozza a könyvtárak működését, feladatait, fenntartását, finanszírozását és együttműködését. A 2012-ben módosított kulturális törvény rendezte a megyei könyvtárak helyzetét. A könyvtárak szakmai működését a kulturális tárca szabályozza, és szakfelügyelet keretében ellenőrzi a jogszabályok, szakmai követelmények betartását, a törvényes működést. A könyvtárak működését 14, a könyvtárügy szakmai oldalát 22, a foglalkoztatást 5 jogi dokumentum szabályozza, és további 16 jogi szabály kapcsolódik még a könyvtárakban folyó munkához.

A fontosabb jogszabályok a következők:

- Magyarország Alaptörvénye. 2011. április 25.
- 2011. évi CLXXXIX törvény Magyarország helyi önkormányzatairól
- 2011. évi CXL törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi CXL törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről
- 1999. évi LXXVI törvény szerzői jogról
- 1992. évi XXXIII. törvény a közalkalmazottak jogállásáról
- 1992. évi XXII törvény a Munka Törvénykönyvéről
- 150/1992. (XI.20.) Korm. rendelet a közalkalmazottak jogállásáról szóló XXXIII. törvény végrehajtásáról
- 6/2001. (I. 17.) Korm. rendelet a könyvtárhasználókat megillető egyes kedvezményekről
- 1/2000. (I. 14.) NKÖM rendelet a kulturális szakemberek szervezett képzési rendszeréről, követelményeiről és a képzés finanszírozásáról
- 14/2001. (VII. 5.) NKÖM rendelet a könyvtári szakfelügyeletről
- 157/2000. (IX. 13.) Korm. rendelet a dokumentumvásárlási hozzájárulásról
- 19/2010. (IV. 23.) OKM rendelet a kulturális szakértői tevékenység folytatásának feltételeiről és a kulturális nyilvántartás vezetéséről

- 22/2005. (VII.18.) NKÖM rendelet a muzeális könyvtári dokumentumok kezelésével
- 3/1975. (VIII.17.) KMPM együttes rendelet a könyvtári állomány ellenőrzéséről (leltározásáról) és az állományból történő törlésről szóló szabályzat kiadásáról
- 4/2004. (II. 20.) NKÖM rendelet a helyi önkormányzatok közművelődési és könyvtári érdekeltség-növelő támogatásáról
- 73/2003. (V. 28.) Korm. rendelet az Országos Dokumentum ellátási Rendszerről
- 64/1999. (IV. 28.) Korm. rendelet a nyilvános könyvtárak jegyzékének vezetéséről
- 12/2010. (III.11.) OKM rendelet a Minősített Könyvtár cím és a Könyvtári Minőségi Díj adományozásáról

A jelenleg hatályos jogszabályok közül várható az elavult állományellenőrzésről szóló rendelet átdolgozása. Változás várható még a szerzői jog területén, főleg a teljes szövegek szolgáltatása és a digitalizálás vet fel szerzői jogi problémákat.

Technológiai tényezők

Az információ technológia fejlődése, az újdonságok követése és beépítése a gyakorlatba egyre nehezebb feladat elé állítja a könyvtárakat, hiszen nem csak a technikai eszközök és szoftverek beszerzése, hanem az az azokat használni tudó szakemberek alkalmazása és oktatása is komoly kihívást jelent.

A könyvtár fogalmát az eddigiekben úgy írtuk le, mint olyan intézményt, amely a használói köre által szükséges dokumentumokat gyűjti, feldolgozza, és rendelkezésre bocsátja. Valójában a könyvtárak tevékenysége ehhez képest kibővült.

Az internethasználat a mobil eszközökön (pl.: laptop, tablet, mobiltelefon) folyamatosan erősödik. A modern infokommunikációs infrastruktúra és az azon közvetített tartalmak, szolgáltatások elérhetővé tétele már rövidtávon is a lakosság életminőségének számottevő mértékű javulását eredményezheti. Ebben a folyamatban a könyvtárak minden típusa jelentős szereppel bír. A könyvtárak ma már integrált könyvtári rendszert használnak a munkafolyamataik modernizálására, amely lehetővé teszi a gyors és pontos munkavégzést, valamint a személyre szabott szolgáltatások bevezetését. A mobilinternet és az eszközök ugrásszerű fejlődése miatt, szükséges a vezeték nélküli (wifi) és a mobileszközökre kidolgozott szolgáltatások kidolgozása és megerősítése. Napjainkban egyre nagyobb teret nyer az elektronikus dokumentumok használata, amely a könyvtárközi dokumentumszolgáltatást jelentősen meggyorsítja. A könyvtárak feladata tehát, – a mindenkor szerzői jogi törvény betartása mellett – hogy létrehozzon és szolgáltatson elektronikus dokumentumokat, és a digitalizálás során keletkező anyagokat online formában hozzáférhetővé tegye.

A gyors technológiai fejlődés hatására a könyvtárak fontos feladata a digitális írástudás fejlesztése, valamint az elektronikus ügyintézés lehetőségének biztosítása. Az esélyegyenlőség megteremtésével szélesebb olvasói réteg megszólítása válik lehetővé, így elengedhetetlen a fogyatékkal élők számára a speciális technikai eszközök biztosítása.

Minőségirányítási szempontok szerint komoly elvárás a könyvtárak felé, hogy munkafolyamataikat folyamatosan felülvizsgálják és az azokhoz szükséges technikai berendezéseket a lehetőségekhez képest modernizálják vagy az új szolgáltatásokhoz új eszközöket vásároljanak. A jelenleg használt technológiák szinten tartása, az új, modern technikai eszközök és a rájuk épülő szolgáltatások bevezetése nagy anyagi terhet ró a könyvtárakra, amit központi támogatás nélkül nehezen, vagy egyáltalán nem tudnak megvalósítani.

2.2. A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár működésének SWOT - analízise

Erőségek	Fejlesztendő – Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ➤ jó hozzáférhetőség (gyerekek, pedagógusok díjmentessége, alacsony beiratkozási díj) ➤ elfogadott, bevált nyitvatartási rend ➤ személyre szabott feladatmegosztás, önállóság ➤ esztétikus környezet, megfelelő könyvtári bútorzat ➤ jó intézményi kapcsolatok ➤ esztétikus plakátok, meghívók, kiadványok ➤ a médiumokkal való jó kapcsolat ➤ változatos, igényes, többnyire ingyenes programok ➤ folyamatosan frissített honlap ➤ a város önkormányzata gondoskodik a könyvtár fenntartásáról ➤ szakképzett munkatársak ➤ a dokumentumállomány folyamatos gyarapítása és feltárás, gondozása biztosított ➤ a számítógépes feldolgozottság teljes körű ➤ az internethasználat szolgáltatásként biztosított ➤ korszerű integrált könyvtári rendszer kialakítva ➤ számítógépes kölcsönzés, online katalógus ➤ épület központi, frekventált elhelyezkedése ➤ akadálymentesített épület 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ kevés idő jut a belső ellenőrzésre ➤ pénzügyi okok miatt nincs lehetőség többes példányok beszerzésére ➤ számunkra nem elérhető adatbázisok ➤ a számítógépek gyors avulása ➤ nem elegendő (hatásfokú) szakmai érdekvédelem ➤ költségesebb rendezvények megvalósítása nem lehetséges pénzügyi okok miatt ➤ hiányzik az eszköz a munkatársak motiválására ➤ a feladatokhoz szükséges tárgyi eszközök fejlesztését csak pályázat útján tudjuk beszerezni ➤ a költségvetési támogatás szűkülése, állománygyarapításra fordítható összeg csökkenése ➤ az egyes munkatársak hiányos számítástechnikai tudása ➤ használói tanfolyamokra nagyobb az igény, mint a forrás ➤ helytörténeti apródokumentumok feldolgozása

Lehetőségek

- kapcsolatok bővítése, a meglévők elmélyítése
- központi fekvés
- a szolgáltatások körének bővítése, korszerűsítése
- új dokumentum típusok nagyobb számú beszerzése
- Internet adta lehetőségek további kihasználása
- pályázatokon való részvétellel az anyagi források bővítése
- kedvezményes dokumentum vásárlási lehetőségek kihasználása
- számítógépes Internet használói tanfolyamok szervezése
- a könyvtár oktatásban betöltött szerepének további növelése
- ismert, neves előadók meghívása
- a marketig eszközök jobb kihasználása
- együttműködés városi intézményekkel, más civil szervezetekkel
- új szolgáltatási formák bevezetése
- marketingszemlélet erősítése
- az olvasáskultúra további népszerűsítése, újabb speciális csoportok bevonása
- az egész életen át tartó tanulás elősegítése
- a kollégák folyamatos továbbképzése
- az intézmény minőségének elérése

Veszélyek

- kiszolgáltatottság a pályázati eredményeknek
- tiszteletdíjak, költségek emelkedése
- a szakma finansziális, egzisztenciális gondjainak erősödése
- hanyatló olvasási kultúra
- kultúra iránti érdektelenség
- eszközök megfelelő működtetése, javíttatása problémákba ütközik
- a könyvek minőségének romlása, gyors elhasználódása
- a látogatók könyvtárhasználati kultúrájának romlása
- a gyűjteményalakítás a finanszírozás függvénye
- a szakmai érdekérvényesítés gyengesége
- a működési feltételek romlanak
- egyre csökkenő költségvetés
- adminisztrációs kötelezettségek növekedése

2.3. A könyvtár átfogó célja

A Kalocsai Tomori Pál Városi Könyvtár célja a látogatók, olvasók igényeinek kielégítése, az információkhoz való korlátlan hozzáférés biztosítása. A könyvtár mint az információs társadalom alapintézménye mindenki számára, alanyi jogon biztosítja az információhoz való szabad hozzáférést a demokrácia és az esélyegyenlőség elvét követve. A könyvtár a város oktatási, kulturális és szociális intézményeivel szorosan együttműködik, a helyi társadalom részéről megfogalmazódó elvárásokat folyamatosan beépíti szolgáltatási rendszerébe. Az intézmény minden munkatársa megfelelő szakképzettséggel, kompetenciával és minőségi szemlélettel rendelkezik. A könyvtár ezáltal hozzájárul az életen át tartó tanuláshoz, a kulturális hagyományok megőrzéséhez, a szórakozáshoz, valamint a digitális műveltség fejlesztéséhez.

Célul tűzzük ki a könyvtárhasználóink körének folyamatos bővítését, valamint a társadalmi szerepvállalásunk erősítését. A gyűjteményünket és szolgáltatásainkat racionalizálása és szakmai színvonalának emelése jellemzi. A könyvtár technikai-technológiai megújítása a jövőben kiemelt helyen szerepel.

2.4. Kiemelt kulcsterületek

1. cél: Minőségi szolgáltatásokat építünk

Célunk, hogy könyvtárunk működését minőségirányítási elvek alapján szervezzük, amely hozzájárul a szolgáltatások magas színvonalának megőrzéséhez és fejlesztéséhez, és ezáltal minősített könyvtárrá válhassunk. A szolgáltatásaink fejlesztését célzó folyamatos munkával biztosítjuk, hogy valamennyi tevékenységünk középpontjában a felhasználó áll. Ennek érdekében folyamatszempléttel minőségirányítási rendszert alkalmazunk és gondoskodunk arról, hogy a könyvtár működésébe a PDCA-szemlélet beépüljön.

Beavatkozások:

- A kollégákat motiváljuk, a minőségmenedzsment területén továbbképzéseket biztosítunk számukra.
- A minőségmenedzsment szempontjainak kitűzése, elfogadtatása a dolgozók körében.
- A könyvtárban működő minőségirányítási csoportot hozunk létre, mely segítségével kidolgozott minőségirányítási rendszert folyamatosan és tervszerűen alkalmazzuk a szolgáltatások és a könyvtári munka minőségének biztosítása érdekében.
- Elkészítjük a Minőségi Kézikönyvet. A minőségirányítási rendszer dokumentumait egységesen a Minőségi Kézikönyvben foglaljuk össze. Minőségpolitikánkat folyamatosan felülvizsgáljuk és alkalmazkodunk a változásokhoz.
- Önértékelés elvégzése a KKÉK alapján.
- Az önértékelés eredménye alapján a hiányokat pótoljuk.
- Panaszkezelési eljárás kidolgozása.
- Teljesítménymérés kidolgozása.
- A PDCA-elv következetes alkalmazása a szervezet működésében.
- Pályázat benyújtása a Minősített Könyvtár cím elnyerésére.

2. cél: Digitális írástudás és informatikai készségek fejlesztése olvasóink körében

A mai információs társadalomban minden eddiginél nagyobb szükség van az informatikai eszközök használatának minél szélesebb körben történő megismerésére. A minél szélesebb társadalmi réteg bevonását az ilyen jellegű képzésekben a könyvtár mindig is kiemelt feladatának tartotta. Míg napjaink generációi beleszületnek ebbe a digitális világba, addig a 90-es évek előtt a számítógépek nem voltak elterjedve tömegesen a háztartásokban. Napjainkban a

nyilvános szolgáltatásokat éppen azok keresik, akinek otthonába nem jutott el informatikai eszköz, így ezek használatához szükséges kompetenciák is sok esetben hiányoznak. Ezen társadalmi réteg számára kiemelten kívánjuk biztosítani az információkhoz, tudáshoz való hozzáférés esélyét.

Beavatkozások:

- Ingyenes alap számítástechnikai tanfolyamaink valamennyi olvasónk részére rendelkezésre áll.
- Lehetőséget biztosítunk, hogy használóink hozzáférjenek a digitális közigazgatás szolgáltatásaihoz.
- Az álláskereső hátrányos helyzetű olvasóinknak képzéseket szervezünk pl. önéletrajz írás, álláskeresés stb. kapcsolatban.
- A gyermekek számára szervezett könyvtárhasználati órákat valamint könyvtári foglalkozásokat tovább tudjuk bővíteni, színesíteni mind óvodás, mind általános iskolások körében az informatikai eszközök segítségével.
- A hagyományos könyvtárhasználati órákat a fejlesztések által ki tudjuk bővíteni. Internetes adatbázisokat, saját katalógusunkat stb. bemutatva, szemléltetett és gyakorlati formában tudjuk szervezni.
- A felnőtt olvasók részére számítógép használatot népszerűsítő előadásokat, valamint mindennapjaik tájékozódásához valamint ügyeik intézéséhez nélkülözhetetlen tudást tudunk átadni számukra.
- Idős olvasóink számára „Nagyi Net” néven számítógépismereti alap tanfolyamokat szervezünk.

3. cél: Racionalizáljuk az állománygyarapítást

Az állománygyarapításra fordítható összeg az elmúlt években alig változott, ezzel egyidejűleg a könyvek árának emelkedése az állomány gyarapodásának csökkenését eredményezi. Ezen változások szükségessé teszik

az állománygyarapítás racionalizálását. Gyűjteményünket használói igények és minőségi elvek figyelembevételével fejlesztjük, figyelembe véve annak költséghatékonyságát. A gyarapítási stratégiát a gyűjtőkori szabályzatban megfogalmazott iránymutatás alapján alakítjuk ki, a gyűjteményfejlesztés forrásainak hatékony felhasználásával.

Beavatkozások:

- Az olvasói igényeket rendszeresen felmérjük, és az állománygyarapítás gyakorlatának kialakításakor figyelembe vesszük.
- A gyűjteményfejlesztés során figyelemmel kísérjük a könyv- és könyvtárszakmai szervezetek ajánlásait.
- Költséghatékony gyarapítási stratégiát dolgozunk ki.
- A kedvezmények elérése érdekében a könyv-nagykereskedésekkel bővítjük és elmélyítjük partneri kapcsolatainkat.

4. cél: Marketing, külső kommunikáció

Jól működő marketing-stratégia kidolgozása, amely biztosítja, hogy a könyvtár minél hatékonyabban tudjon üzeneteit eljuttatni olvasóihoz. A marketing-stratégiánknak köszönhetően új olvasói réteg megszólítása a cél.

Beavatkozások:

- A célcsoport kiválasztása és számukra kialakított szolgáltatások bevezetése.
- A kiválasztott célcsoport eléréséhez, megszólításához kialakított marketing-stratégia.
- Új informatikai lehetőségek alkalmazása pl. Facebook, honlap, hírlevél.
- Honlap folyamatos karbantartása naprakész információk szempontjából.
- Sajtóvisszhang és olvasói vélemények figyelemmel kísérése.

- A város oktatási- nevelési intézményeivel való együttműködés erősítése.
- Az intézmény eredményeinek bemutatása és kommunikálása.
- Személyes kapcsolat kialakítása a média képviselőivel (pl. sajtónapi közös rendezvény)
- Honlapunkat akadálymentesítjük.

5. cél: Együttműködés a város oktatási- nevelési intézményeivel

Kiemelt feladatunknak tekintjük a város oktatási intézményeivel való együttműködést. Jelentős szerepet töltünk be az olvasás iránti igény felkeltésében, különös tekintettel az óvodás és a kisiskolás korú gyermekek körében.

Programjainkkal a különböző korosztályok életkori sajátosságait és elvárásait figyelembe véve hozzájárulunk az iskolai ismeretszerzés bővítéséhez és a könyvtár népszerűsítéséhez. Szoros együttműködésre törekszünk a város kulturális intézményével és civil szervezeteivel.

Fontosnak tartjuk a hátrányos helyzetű olvasók könyvtárhasználatát, ezért együttműködünk a városban működő Értelmi Fogyatékosok Napközi Otthonával, valamint a NEBULO Speciális Iskolával is. Az intézményekkel eddig is nagyon jó kapcsolatban dolgoztunk együtt. Számos könyvtárhasználati és olvasásnépszerűsítő óra résztvevői.

Beavatkozások:

- Az oktatási intézményekkel szorosabban együttműködve közös programokat dolgozunk ki a meglévőket továbbvisszük.
- Általunk készített foglalkozásokat célzott marketing-tapasztalatok alapján ajánljuk ki az iskoláknak.
- Bővítjük a lehetőséget a középiskolások közösségi szolgálatának teljesítésében.

6. cél: Olvasói létszám optimalizálása, növelése

Az olvasói létszám növelése, a meglévő olvasóink megtartásával. Törekszünk az olvasói igények megismerésére, és ennek megfelelően alakítjuk szolgáltatásainkat, rendezvényeinket.

Beavatkozások:

- Rendszeres olvasói elégedettség mérése.
- Szolgáltatásainkat a használói igények figyelembevételével folyamatosan alakítjuk.
- Az olvasási kultúra változásainak figyelembevétele a könyvtár szolgáltatásainak- ill. gyűjteményének alakításakor.
- Helyi civil szervezetek megkeresése és bevonása.
- Együttműködés más városi rendezvényekkel, kitelepülés más helyszínekre, ennek eredményeként új használói réteget tudunk megszólítani.
- Olvasásnépszerűsítő akciók pl. ingyenes beiratkozás, megbocsátás napja stb.
- Folyamatosan bővítjük interaktív honlapunk szolgáltatásait és biztosítjuk a hozzáférést a nap 24 órájában.
- Modern technikai eszközöket építünk be szolgáltatásainkba.

3. Felhasznált irodalom:

Skaliczki Judit: Az első lépésektől a könyvtár stratégiai tervének elkészítéséig
Budapest : KI, 2007.

Skaliczki Judit, Zalainé Kovács Éva: A minőség értékelése a könyvtárban és az
információs szolgáltatásokban Veszprém : Pannon Egyetemi K., 2008.

Skaliczki Judit: A rendszerváltás könyvtárügyétől a könyvtárügy
rendszerváltásáig Budapest : KI, 2011.

Internetes hivatkozás: ki.oszk.hu/calimera/2kotet/2kotetstrategiaitervezes.html
Letöltés dátuma: 2017. május 15.

4. Melléklet

(Kölcsönző terem)

(Olvasó terem)

(Gyermekkönyvtár)

(Gyermekkönyvtár)